

— XLIII —

φετοῦσα τὰ πολλαπλᾶ καθήκοντα τοῦ Πατριάρχην. Οὗτος κηρυχθεὶς ἐθνάρχης πάντων τοῦ νόπο τὸ κλῆμα αὐτοῦ ὑπαγομένων χριστιανικῶν λαῶν, τινέστιν Ἐλλήνων, Βουλγάρων, Ρουμανίων, Σέρβων, Ἀλβανῶν¹⁾ καὶ εἰ τινος ἄλλου ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ὑπαγομένου λαοῦ δρυθοδόξου, ἥδυνατο νὰ ἐπεμβαίνῃ παρὰ τοῖς Τούρκοις πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόνιων αὐτῶν. "Ωστε ἀφ' ἔνδει μὲν ἡ τάξις τῶν παρὰ τῷ πατριάρχῃ λιγάδων, τῶν Φαναριώτῶν, οὗτοι κληθέντων ἐκ τῆς ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ συνοικίας Φαναρίου, ὃπου ἐκδιωχθὲν ἔγκατεστάθη τῷ 1603 καὶ ἔκτοις μένει τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἀφ' ἐτέρους ἡ ἀνάγκη εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ Τουρκία, νὰ συνάψῃ διπλωματικὰς σχέσεις πρὸς τὴν Βενετίαν, ἢτις ἥρχεν εἰσέτι πολλῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος, ὑποχρέωσεν αὐτὴν νὰ προσθαμβάνῃ ἐκάστοτε Ἐλληνας ὑπαλλήλους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς, Γραμματικοὺς καλούμενους, οἵτινες, πρὸς τῇ Ἑλληνικῇ, καὶ ἄλλας γλώσσας γινώσκοντες ἥδυναντο νὰ προσφέρωσιν ἐπωφελεστάτας ὑπηρεσίας καὶ ἀποστολάς, ὡς γνῶσται ἐκ παραδόσεως τῶν Βυζαντινῶν τύπων τῆς διπλωματικῆς ἴδιοτροπίας καὶ ἀγχιστροφίας, ἣν τόσον καλῶς ἐκαλλιέργησαν οἱ Βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων κατὰ τὴν μακράν αὐτοχροτογίαν.

"Αιωτέρω εἴπομεν, δτι αἱ Μοῦσαι, ἅμα τῇ ἀλώσει, ἐφυγαδεύθησαν²⁾ καὶ δτι μόνον ζώπυρά τινα παιδείας ἐναπελείφθησαν, ὃν πρετήχεν ἡ Πατριαρχικὴ Μεγάλη τοῦ Γέροντος Σχολή, συνέχεια οὖσα τῆς πρὸ τῆς ἀλώσεως Οἰκουμενικῆς Σχολῆς. 'Εξ αὐτῆς ἐξήρχοντο λό-

1) Ἡ "Αννα ἡ Κομνηνή ἐν Ἀλεξιάδι (ΙΕ') λέγει, δτι τὸ ἔλληνικὰ ἐμάνθανον καὶ οἱ μὴ Ἐλληνες ὑπέκοοι τοῦ Κράτους ως θὰ ἰδωμεν ἐν τοῖς κατόπιν καὶ οἱ Ἐσπέριοι λαοί, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ' αἰώνος κατ' ἴδιάκουσαν προφορὰν τοῦ Ὁλλανδοῦ Δεζιδερίου Ἐράσμου. Περὶ τῆς ἐν τοῖς ξένοις σ. ολείσις προτορᾶς τῆς ἔλληνικῆς γλώσσης ιδέτω ὁ ἀνα νώσιης τὸ ἐργον τοῦ E. Drerup, Die Schulaussprache der Griechischen von der Renaissance bis zur Gegenwart, μέρος α' vom XV bis zum Ende des XVII Jahrhunderts, Paderborn 1930.

2) «Νῦν ἡ κοινὴ τῶν Ἐλλήνων ἐστία. ἡ διατριβὴ τῶν Μουσῶν ἡ τῆς ἐπιστήμης ἀπάσης διδάσκαλος, ἡ τῶν πόλεων βασιλίς ἐάλω» ἀναφωνεῖ Ἀνδρόνικος Κάλλιστος, ἐν τῇ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τοῦ Βυζαντίου μονφδίᾳ.

